

Naturvernforbundet i Agder

Trondheim, 08.10.2021

4666 KRISTIANSAND S

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2020/14166

Saksbehandler:
Marit Doseth

Vedtak i klagesak om tillatelse til etablering av anlegg for levendelagring av torsk ved Breidlibukt innenfor Flekkefjord landskapsvernområde

Vi viser til klagen på verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder sitt vedtak 26. april 2021. Klagesaken ble oversendt fra verneområdestyret 8. juni 2021.

Vedtak

Miljødirektoratet endrer verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder sitt vedtak. Søknaden om etablering av anlegg for levendelagring av torsk i Breidlibukt i Flekkefjord landskapsvernområde avslås.

Vedtaket er fattet etter verneforskrift for Flekkefjord landskapsvernområde § 3 punkt 1.3 bokstav i) og forvaltningsloven § 34 fjerde ledd.

Kort om bakgrunnen for saken

Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder ga den 29. oktober 2020 Hidra Fiskemottak tillatelse av til etablering av lagringsanlegg for torsk ved Breidlibukt i Flekkefjord landskapsvernområde. Dette vedtaket ble påklaget av Statsforvalteren i Agder. Miljødirektoratet ga Statsforvalteren medhold i klagen og søknaden fra Hidra Fiskemottak ble avslått.

Etter at søknaden var avslått, behandlet styret en ny, revidert søknad fra Hidra Fiskemottak. I den nye søknaden er rekkverket på anlegget fjernet. Merking av flytebøyene er minimert i forhold til Kystverkets minimumskrav, bøyene skal farges i det vesentlige svart eller grått med gule markeringer ved ytterpunktene. Belysning på flytebøyene skal minimeres i forhold til Kystverkets minimumskrav, og det settes timer på flytebøyenes belysning slik at lysene kun er på i mørket.

Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder ga 26. april 2021 på nytt tillatelse til Hidra Fiskemottak til etablering av anlegg for levendelagring av torsk ved Breidlibukt i Flekkefjord landskapsvernområde. Vedtaket var fattet med hjemmel i verneforskriften for Flekkefjord landskapsvernområde § 3 punkt 1.3 bokstav i).

Begrunnelse for klagen

Naturvernforbundet i Agder påklagde verneområdestyret sitt vedtak den 19.05 2021. Naturvernforbundet mener at anlegget vil beslaglegge et friluftsområde på sjøen på ca. 625 dekar med de fire merdene. I tillegg vil anlegget være godt synlig.

Videre mener Naturvernforbundet at styret ikke vurderer om vilkårene for å gi dispensasjon etter verneforskriftens bestemmelser foreligger i sin avgjørelse, og at de hensyn som styret vektlegger ikke er relevante for hvorvidt det bør gis dispensasjon eller ikke.

Tillatelsen vil ifølge Naturvernforbundet åpne for flere anlegg som ikke er i samsvar med verneforskriftens bestemmelser.

Klage fra Statsforvalteren i Agder og varsel om mulig omgjøring fra Miljødirektoratet

Miljødirektoratet var ikke orientert om at vedtaket var påklaget, og varslet verneområdestyret om mulig omgjøring etter forvaltningsloven § 35 tredje ledd.

Statsforvalteren, som hadde påklagd vedtaket, trakk klagen da det ble kjent at vi hadde varslet mulig omgjøring.

Siden saken er påklagd av Naturvernforbundet i Agder, vil saken bli behandlet som en klagesak etter forvaltningsloven § 34 og ikke som en eventuell omgjøringssak etter forvaltningslovens § 35.

Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder sine vurderinger av klagen

Styret la til grunn de samme synspunkter og vurderinger som da de behandlet Statsforvalterens klage ved forrige behandling av saken.

I korthet anfører de at området tidligere hadde oppdrettsanlegg uten at dette har gått utover verneverdier og verneformål, og det vises til naturmangfoldloven § 8. Styret mener også at anlegget vil bidra til å ivareta kysttorsken. Da vern båndlegger store arealer, kan anlegget ikke etableres annet sted i kommunen.

Siden anlegg som det omsøkte ikke er like vanlig som oppdrettsanlegg for laks, mener styret at en tillatelse sannsynligvis ikke vil ha stor presedensvirkning. Styret mener også til at anleggets størrelse gjør at det i begrenset grad vil være synlig og forstyrre landskapsbildet.

Det vises også til den nylig vedtatt kystsoneplan.

Miljødirektoratets vurderinger

Vi er klageinstans i saken, og kan derfor prøve alle sider av den. Vi kan også ta hensyn til nye omstendigheter og forhold som ikke er tatt opp i klagen. Vi kan treffe nytt vedtak i saken eller oppheve vedtaket og sende saken til underinstansen til helt eller delvis ny behandling.

Miljødirektoratet har sitt kunnskapsgrunnlag fra saksforberedelsen, verneplanen "Forslag til Ytre kystsone Flekkefjord landskapsvernområde" fra februar 2003, kongelig resolusjon, forvaltningsplanen og tidligere klagebehandling på tillatelse gitt til etablering av liknende havbruksanlegg.

Flekkefjord landskapsvernområde ble vernet ved kongelig resolusjon 11.03.2005. Formålet med vernet er å ta vare på et representativt og særpreget landskap med åpne sjøflater, urørt skjærgård og mektig kysthei, samt å sikre områder som er viktig for biologisk mangfold, truede og sårbare plante- og dyrearter, og et variert kulturlandskap med fornminner og nyere tids kulturminner.

Ifølge verneforskriften § 3 punkt 1.1 er det forbud mot en rekke tiltak, blant annet mot utplassering av havbruksanlegg, husbåter og andre flytende innretninger. Opplistingen av tiltak som er forbudt er ikke uttømmende angitt i denne bestemmelsen.

Hidra fiskemottak AS har søkt på nytt og fått tillatelse til å etablere et anlegg for levendelagring av torsk i Breidlibukt innenfor Flekkefjord landskapsvernområde. Tidligere gitte tillatelse ble omgjort av oss i klagebehandling i vedtak datert 14. april i år (vårt vedtak 2020/14166). Avslaget var begrunnet med at den omsøkte plasseringen ville være i strid med klare føringer som ble gitt i verneplanprosessen og retningslinjer gitt i forvaltningsplanen. Vi mente også at anlegget vil være godt synlig.

Den nye søknaden fra Hidra fiskemottak er revidert, slik at anlegget skal være mindre synlig fra land, men plasseringen er den samme.

Verneforskriften åpner for at det kan gis tillatelse til etablering av havbruksanlegg uten installasjon på land og særlig synlig anlegg på sjøoverflaten, se verneforskriften § 3 punkt 1.3 bokstav i). Hva som skal til for at et anlegg er "særlig synlig" blir ikke nærmere presisert hverken i selve verneforskriften eller forarbeidene. Heller ikke forvaltningsplanen sier noe om hvilken utforming av havbruksanlegg som vurderes som "særlig synlig". Utgangspunktet må etter vårt syn være at eventuelle anlegg ikke er så omfattende at de faktisk oppfattes som et havbruksanlegg med mærer, markeringer, lyssetting osv.

Det framgår av naturmangfoldloven § 36 at landskapsvernområder opprettes for å verne natur- eller kulturlandskap av økologisk, kulturell eller opplevelsesmessig verdi, eller som er identitetsskapende. I et landskapsvernområde må det ikke settes i verk tiltak som alene eller sammen med andre tiltak kan endre det vernede landskapets særpreg eller karakter vesentlig.

Formålet med vernet av Flekkefjord landskapsvernområde er som overfor nevnt blant annet å ta vare på et representativt og særpreget landskap med åpne sjøflater, urørt skjærgård og mektig kysthei. Vernet skal altså ivareta en urørt skjærgård og åpne sjøflater.

I områder uten inngrep vil en etablering av et havbruksanlegg være mer i øyenfallende enn i et område hvor det allerede befinner seg mange og/eller store tekniske inngrep. Hva som er "særlig synlig" vil altså til en viss grad være avhengig av det landskapet tiltaket befinner seg i.

Havbruksanlegget, som er en relativ stor installasjon, vil i områder uten inngrep redusere landskapets verdi som urørt og endre landskapets karakter eller særpreg. Siden verneformålet er å ivareta det urørte landskapet og de åpne sjøflatene, vil et anlegg i disse områdene være i strid med verneformålet.

Ifølge den nye søknaden skal rekkverket fjernes og merking (bøyer) tilpasses i farger og få redusert lys-setting. Anlegget vil da framstå noe mindre synlig enn det var ved tidligere søknads- og klagebehandling. Det vil slik direktoratet vurderer det likevel være godt synlig. De nærliggende områdene på land er bratte og anlegget vil være godt synlig på vannoverflaten over et stort område.

Både verneplanprosessen og forvaltningsplanen omtaler skjærgårdslandskapet mellom Rasvåg og Stø, området hvor Breidlibukt ligger. Her er det ingen tekniske installasjoner, brygger eller veier. En tillatelse på omsøkte sted vil derfor virke vesentlig inn på landskapets karakter, og vil være i strid med klare føringer i verneplanprosessen og med retningslinjer gitt i forvaltningsplanen.

Retningslinjene i forvaltningsplanen sier blant annet at nye oppdrettsanlegg skal vurderes opp mot områdets urørthet. Området mellom Rasvåg og Stø omtales som særlig sårbart for anlegg og installasjoner og det skal føres en restriktiv linje med å få etablert nye anlegg her. Et havbruksanlegg vil påvirke landskapet her, og vil medføre at området er mindre urørt. Vilkårene for å gi dispensasjon etter verneforskriften § 3 punkt 1.3 bokstav i) er derfor ikke oppfylt.

Kongelig resolusjon signaliserer at det skal være mulig å drive oppdrett innenfor verneområdet, men bare dersom aktiviteten ikke endrer eller virker inn på landskapets art eller karakter. En etablering av et havbruksanlegg i dette området som er urørt vil virke inn og påvirke landskapet.

Andre lokaliseringer vil som nevnt være mulig innenfor verneområdet. Det følger også av retningslinjene i forvaltningsplanen at "I andre deler av landskapsvernområdet der de negative virkningene på landskapet er små og viktige områder for biologisk mangfold og sårbare arter ikke er berørt, kan det være aktuelt å gi tillatelse til nye anlegg".

I vårt tidligere vedtak anmodet vi styret om å gjøre en vurdering av hvilke områder som kan være aktuelle for nye anlegg, i forbindelse med revisjon av forvaltningsplanen. Dette vil være i tråd med føringer i den kongelige resolusjonen og skape forutsigbarhet.

Mange av de vurderinger og avveiiinger som vi har foretatt i denne sak, er de samme som ved vår forrige klagebehandling. Det vises derfor til vårt vedtak datert 14.04.2021 for en mer utfyllende begrunnelse.

Klagerett

Vedtaket er endelig, og dere kan ikke klage på vedtaket.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Ivar Myklebust
avdelingsdirektør

Knut Fossum
seksjonsleder

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Kopi til:

Hidra Fiskemottak
Statsforvalteren i Agder

Postboks 788 4809 ARENDAL
Stoa

Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord
landsk.vernområder

Postboks 788 4809 ARENDAL
Stoa